

Péče o domácnost

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2003, v0304</i>
Otázky:	<i>eu.55, eu.56, eu.57, ov.25, ov.38</i>
Termín terénního šetření:	<i>7. – 14. 4. 2003</i>
Počet respondentů:	<i>1 067</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>14. května 2003</i>
Kód tiskové informace:	<i>ov30514b</i>
Zpracovala:	<i>Adéla Seidlová</i>

Dubnové šetření se také zabývalo tématem péče o domácnost a finanční dostupností a využíváním placené pomoci v domácnosti a s péčí o některé členy rodiny.

O domácnost se Češi nejčastěji starají společně, uvádí to tři pětiny mužů a téměř polovina žen. (viz Tabulka 1)¹

Tabulka 1: Rozdělení péče o domácnost. (v %)

	všichni	muži	ženy
Vzájemná pomoc, vše řeší společně	54,8	61,6	47,6
většina péče je na respondentovi	19,0	2,3	36,6
většina péče je na partnerovi respondenta	13,2	25,4	0,3
způsob zvládnutí práce a rodiny je individuální záležitost, neřeší tuto otázku	13,0	10,7	15,5
Celkem	100,0	100,0	100,0

Pouze nepatrná část mužů uvedla, že většina péče o domácnost leží na nich (2,3 %). Čtvrtina mužů připustila, že většina péče o domácnost je na jejich partnerce, o sobě to však řekla více než třetina žen (36,6 %). Jak je z údajů uvedených v tabulce patrné, buď muži přeceňují svůj podíl na péči o domácnost, nebo naopak ženy jejich přínos недоceňují. Pravděpodobné však je, že v rodinách, kde se určitou měrou na péči o domácnost podílejí oba partneři, muži svůj podíl přeceňují a častěji uvádějí, že si vzájemně pomáhají a vše dělají společně, ženy tento stav spíše hodnotí tak, že většina péče spočívá na nich.

¹ Otázka: „Jakým způsobem máte s partnerem rozdělenou péči o domácnost? Vzájemně si pomáháme a vše řešíme společně, většina domácnosti je na mně, většina domácnosti je na partnerovi, způsob zvládnutí práce a rodiny je individuální záležitost, neřešíme tuto otázku.“

V českých domácnostech bývají převážně zaměstnaní oba partneři s výjimkou, kdy je žena na mateřské dovolené. Podíl domácností, kdy je žena nebo muž trvale v domácnosti, je velice nízký. Pracovní zátěž obou partnerů je tedy v rodinách, kde o domácnost nepečují oba partneři rovnoměrně, nerovnoměrná. Jaké má pro pracovní zátěž respondenta pochopení jeho partner, ukazuje tabulka 2.²

Tato otázka byla pokládána pouze těm respondentům, kteří v předchozí otázce uvedli, že na nich leží většina péče o domácnost, tedy osmi mužům a 123 ženám. Z tohoto důvodu jsou údaje uvedené v kolonce „muži“ pouze ilustrační, není z nich možné provádět žádné závěry.

Tabulka 2: Pochopení pro pracovní zátěž. (v %)

	všichni	muži	ženy
Partner má pro pracovní zátěž pochopení	31,5	50,0	30,3
Partner má pochopení, ale pracovní vytížení mu nedovolí pomoci s péčí o domácnost	43,1	37,5	43,5
Partner nemá pro pracovní zátěž respondenta pochopení	25,4	12,5	26,2
Celkem	100,0	100,0	100,0

Pozn: muži: N=8, ženy: N=123.

Čtvrtina respondentek uvedla, že jejich partner nemá pochopení pro jejich pracovní zátěž, ačkoli jsou to ony, kdo se převážně stará o jejich domácnost. Z nich pouze třetinu tvořily nepracující ženy (nepracující důchodkyně, nezaměstnané nebo ženy v domácnosti či na mateřské dovolené), dvě třetiny z nich jsou zaměstnané.

Ve většině případů (73,8 %) volily ženy varianty odpovědí, že partner má pro jejich pracovní zátěž pochopení, větší část z nich (43,5 %) však uváděla, že partnerovo pracovní vytížení mu nedovolí pomoci s péčí o domácnost.

Ve většině případů si respondenti bez rozdílu pohlaví mysleli, že harmonizace pracovních a rodinných závazků je individuální záležitostí každého.³ Vstřícně se dívali pouze na možnost, že by tuto harmonizaci prosazoval stát.

Tabulka 3: Kdo má prosazovat opatření na podporu harmonizace pracovních a rodinných závazků. (v %)

	všichni	muži	ženy
zaměstnavatel	7,7	8,3	7,1
stát	22,4	20,4	24,4
odbory	3,2	3,4	3,0
individuální problém každého člověka	58,2	58,8	57,7
jiný subjekt	0,7	0,4	0,9
NEVÍ	7,8	8,7	6,9
Celkem	100,0	100,0	100,0

Možností, jak přesunout péči o domácnost mimo rodinný kruh, jsou placené služby. Ptali jsme respondentů, zda je pro ně dostupná placená výpomoc s péčí o

² Otázka: „Má pro Vás partner v této záležitosti pochopení? Má pro mou pracovní zátěž pochopení, má pro mou pracovní zátěž pochopení, ale pracovní vytížení mu nedovolí pomoci s péčí o domácnost, nemá pro mou pracovní zátěž pochopení.“

³ Otázka: „Který z těchto aktérů by měl podle Vás především prosazovat opatření na podporu harmonizace pracovních a rodinných závazků? Zaměstnavatel, stát, odbory, skloubení práce a rodiny je individuálním problémem každého člověka, jiný subjekt.“

některé členy rodiny⁴ (viz tabulka 4) či placená výpomoc v domácnosti. (viz tabulka 5)⁵

Tabulka 4: Dostupnost placené výpomoci s péčí o členy rodiny.

	%
Je finančně dostupná a využívá jí	2,2
Je finančně dostupná, ale nevyužívá jí	4,6
Chtěl by využívat, ale není dostupná	12,4
Chtěl by využívat, ale neví, jestli je dostupná	7,4
nechtěl by žádnou placenou výpomoc s péčí o členy rodiny	16,3
NETÝKÁ SE	57,1
Celkem	100,0

Tabulka 5: Finanční dostupnost placené výpomoci v domácnosti.

	%
Je finančně dostupná a využívá jí	2,8
Je finančně dostupná, ale nevyužívá jí	6,3
Chtěl by využívat, ale není dostupná	21,8
Chtěl by využívat, ale neví, jestli je dostupná	12,1
nechtěl by žádnou placenou výpomoc	56,9
Celkem	100,0

Některou z možností placené výpomoci využívá pouze část respondentů, uvedlo to celkem 42 respondentů, což je 3,9 %. Čtvrtina z nich využívá obě tyto služby. Mezi muži a ženami jsou v těchto otázkách tyto významné rozdíly:

1. ženy nechtějí častěji než muži (rozdíl 3,2 %) využívat placenou výpomoc s péčí o staré a nemocné rodiče a další členy domácnosti;
2. muži nechtějí častěji než ženy (rozdíl 3,2 %) využívat placenou výpomoc v domácnosti;
3. muži častěji než ženy (péče o členy rodiny rozdíl 3,1 %, péče o domácnost rozdíl 4,5 %) uvádějí, že i když placené výpomoci nevyužívají, přesto je pro ně finančně dostupná;
4. ženy častěji než muži (rozdíl 6,6 %) uvádějí, že by chtěly placené výpomoci v domácnosti využívat, ale není pro ně finančně dostupná.

⁴ Otázka: „Je pro vás finančně dostupná placená výpomoc s péčí o staré a nemocné rodiče a další členy rodiny v rozsahu a kvalitě, která je pro vás přijatelná? Je pro mne finančně dostupná a využívám ji, je dostupná, chci ji využívat, ale nevyužívám ji, chtěl bych ji využívat, není pro mne dostupná, chtěl bych ji využívat, ale nevím, jestli je pro mne dostupná, nechtěl bych žádnou placenou výpomoc s péčí o staré rodiče nebo další členy rodiny.“

⁵ Otázka: „Je pro Vás finančně dostupná placená výpomoc v domácnosti? Je pro mne finančně dostupná a využívám ji, je dostupná, chci ji využívat, ale nevyužívám ji, chtěl bych ji využívat, není pro mne dostupná, chtěl bych ji využívat, ale nevím, jestli je pro mne dostupná, nechtěl bych žádnou placenou výpomoc.“